

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (desátého senátu)

5. prosince 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Článek 101 odst. 1 SFEU – Vertikální dohody – Omezení z hlediska důsledku – Dohoda, která stanoví omezení záruky na motorová vozidla – Povinnost orgánu pro hospodářskou soutěž prokázat protisoutěžní účinky – Skutečné a potenciální účinky“

Ve věci C-606/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud, Lotyšsko) ze dne 2. října 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 4. října 2023, v řízení

„Tallinna Kaubamaja Grupp“ AS a

„KIA Auto“ AS

proti

Konkurences padome,

SOUDNÍ DVŮR (desátý senát),

ve složení: D. Gratsias, předseda senátu, I. Jarukaitis, předseda čtvrtého senátu, a Z. Csehi (zpravodaj), soudce,

generální advokátka: J. Kokott,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za „Tallinna Kaubamaja Grupp“ AS a „KIA Auto“ AS: I. Azanda, advokáte,
- za lotyšskou vládu: J. Davidoviča a K. Pommere, jako zmocněnkyně,
- za španělskou vládu: L. Aguilera Ruiz, jako zmocněnec,

* Jednací jazyk: lotyština.

– za Evropskou komisi: P. Berghe, I. Naglis a D. Viros, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generální advokátky, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 101 odst. 1 SFEU.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi „Tallinna Kaubamaja Grupp“ AS a „KIA Auto“ AS na straně jedné a Konkurences padome (Rada pro hospodářskou soutěž, Lotyšsko) na straně druhé ve věci pokuty uložené z důvodu uzavření vertikální dohody stanovující omezení záruky na motorová vozidla.

Právní rámec

- 3 Podle čl. 11 odst. 1 Konkurences likums (zákon o hospodářské soutěži) ze dne 4. října 2001 (*Latvijas Vēstnesis*, 2001, č. 151) platí následující:

„Zakázané a od počátku neplatné jsou dohody mezi hospodářskými subjekty, jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na území Lotyšska, včetně dohod týkajících se:

[...]

7. konání (nebo zdržení se konání), v jejichž důsledku je jiný hospodářský subjekt nucen opustit určitý trh nebo je bráněno možnému vstupu jiného hospodářského subjektu na tento trh.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 4 Kia Auto, společnost založená podle estonského práva, je jediným autorizovaným dovozcem vozů značky KIA do Lotyšska. Tato společnost vybírá a schvaluje autorizované zástupce, kteří tyto vozy prodávají a zajišťují opravy v rámci záruky poskytnuté výrobcem nebo dovozcem.
- 5 Rozhodnutím ze dne 7. srpna 2014 uložila Rada pro hospodářskou soutěž z důvodu porušení čl. 11 odst. 1 bodu 7 zákona o hospodářské soutěži společnosti KIA Auto pokutu ve výši 134 514,43 eura, z níž 96 150,92 eura bylo uloženo společně a nerozdílně společnosti Tallinna Kaubamaja Grupp, její mateřské společnosti.
- 6 Rada pro hospodářskou soutěž měla za to, že KIA Auto, jakožto dovozce autorizovaný výrobcem vozů značky KIA, jakož i autorizovaní prodejci a servisy vozů této značky (dále jen „autorizovaní zástupci“), se dohodli na záručních podmínkách nutících nebo podněcujících majitele vozů, aby za účelem zachování platnosti záruky nechávali veškerou pravidelnou údržbu předepsanou jejich výrobcem, jakož i opravy, na které se nevztahuje záruka, po celou záruční dobu provádět u uvedených autorizovaných zástupců a používat při nich originální náhradní díly výrobce.

- 7 Rada pro hospodářskou soutěž tedy konstatovala existenci vertikální dohody o záručních podmínkách v rámci sítě KIA, která bránila jednak přístupu nezávislých servisů na lotyšský trh během záruční doby na provedené opravy i mimo rámec této záruky a jednak přístupu nezávislých výrobců náhradních dílů na trh distribuce uvedených dílů v Lotyšsku, čímž omezovala hospodářskou soutěž mezi distributory náhradních dílů.
- 8 Uvedená rada kvalifikovala zjištěnou dohodu jako dohodu omezující hospodářskou soutěž z hlediska důsledku, přičemž v tomto ohledu zdůraznila, že důkazní standard nevyžaduje prokázání skutečných účinků. Podle ní totiž negativní účinky na hospodářskou soutěž vyplývají ze samotné povahy omezujících ujednání a není nezbytné prokazovat účinky, které skutečně nastaly.
- 9 Žalobkyně v původním řízení podaly proti rozhodnutí, kterým jim byla uložena pokuta, žalobu k Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud, Lotyšsko), předkládajícímu soudu, který uvedenou žalobu rozsudkem ze dne 10. března 2017 zamítl.
- 10 Žalobkyně v původním řízení podaly kasační opravný prostředek k Senāta Administratīvo lietu departaments (Nejvyšší soud, oddělení správních věcí, Lotyšsko), který rozsudkem ze dne 22. prosince 2021 rozsudek předkládajícího soudu zrušil a věc uvedenému soudu vrátil k novému rozhodnutí.
- 11 Senāta Administratīvo lietu departaments (Nejvyšší soud, oddělení správních věcí) měl za to, že předkládající soud při zkoumání toho, zda v rozhodnutí o uložení pokuty byl platně učiněn závěr, že dohoda byla pro své důsledky zakázaná, vycházel z hodnotících kritérií, která jsou z hlediska kritérií, jež je třeba zohlednit v případě omezujících účinků, nepřesná. Za těchto podmínek Nejvyšší soud rozhodl, že předkládající soud nemohl správně posoudit, zda bylo dané rozhodnutí dostatečně odůvodněno.
- 12 Předkládající soud, který se opírá o doplňující vyjádření předložená Radou pro hospodářskou soutěž v návaznosti na rozsudek Nejvyššího soudu, poukazuje na to, že poznatky plynoucí z uvedeného rozsudku se podstatně odlišují od závěrů vyplývajících z judikatury Soudního dvora, takže obsah omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku a z toho plynoucí míru dokazování nelze považovat za evidentní. Předkládající soud proto považuje za nezbytné předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce za účelem vyjasnění aspektů týkajících se prokazování kartelových dohod z hlediska důsledku.
- 13 Jak vyplývá z vyjádření Rady pro hospodářskou soutěž, zejména je třeba pro účely použití a výkladu článku 101 SFEU, a v důsledku toho i článku 11 zákona o hospodářské soutěži, zaujmout přístup obdobný přístupu, který zaujal Tribunál Evropské unie v rozsudku ze dne 10. listopadu 2021, Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping) (T-612/17, EU:T:2021:763), který se týkal porušení článku 102 SFEU. V tomto rozsudku Tribunál uvedl, že Komise není povinna prokázat skutečnou realizaci možných důsledků vyloučení nebo omezení hospodářské soutěže, jelikož postačuje prokázat existenci potenciálních účinků. Z uvedeného rozsudku tak vyplývá, že při hodnocení účinků dohody na hospodářskou soutěž není namístě redukovat všechny relevantní okolnosti projednávaného případu na konstatování specifických a měřitelných negativních účinků na hospodářskou soutěž, neboť takový přístup by *de facto* vyloučil možnost dotčeného orgánu pro hospodářskou soutěž učinit přítrž omezení hospodářské soutěže, která by ještě neměla hmatatelně identifikovatelné negativní účinky.

- 14 Za těchto podmínek se Administratīvā apgabaltiesa (Krajský správní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí orgán pro hospodářskou soutěž při posuzování kartelové dohody, která v souvislosti se zárukou na motorová vozidla stanoví omezení, jimiž jsou majitelé vozidel nuceni nebo podněcováni k tomu, aby nechali jejich opravy a údržbu provádět pouze u autorizovaných zástupců výrobce a používali při pravidelné údržbě originální náhradní díly tohoto výrobce, jako podmínku zachování platnosti záruky, na základě čl. 101 odst. 1 SFEU prokázat existenci skutečných a konkrétních omezujících důsledků pro hospodářskou soutěž (*actual/real restrictive effects on competition*)?
- 2) Postačuje ve světle čl. 101 odst. 1 SFEU pro účely posouzení dohody zmíněné v první předběžné otázce, aby orgán pro hospodářskou soutěž prokázal pouze existenci potenciálních omezujících důsledků pro hospodářskou soutěž (*potential restrictive effects on competition*)?“

K pravomoci Soudního dvora

- 15 Předkládající soud podotýká, že použití čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži se nemůže lišit od použití čl. 101 odst. 1 SFEU, neboť obě tato ustanovení vytvářejí v podstatě obdobný právní rámec. Je tedy třeba zohlednit úvahy Soudního dvora týkající se použití čl. 101 odst. 1 SFEU.
- 16 Podle ustálené judikatury je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy založené článkem 267 SFEU pouze věcí vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a který musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, jež bude vydáno, aby s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem věci posoudil nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Jestliže se tedy položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 18. listopadu 2021, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, bod 42 a citovaná judikatura).
- 17 Nicméně podle ustálené judikatury rovněž platí, že Soudnímu dvoru přísluší, aby za účelem ověření vlastní pravomoci zkoumal podmínky, za kterých se na něj vnitrostátní soud obrátil (rozsudek ze dne 18. listopadu 2021, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, bod 43 a citovaná judikatura).
- 18 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr opakovaně prohlásil, že má pravomoc rozhodnout o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce týkajících se ustanovení unijního práva v situacích, kdy se skutkový stav v původním řízení nacházel mimo přímou působnost tohoto práva, ale kdy se uvedená ustanovení stala použitelnými v důsledku vnitrostátních právních předpisů, jež upravovaly řešení čistě vnitrostátních situací v souladu s řešením upraveným unijním právem (rozsudek ze dne 18. listopadu 2021, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, bod 44 a citovaná judikatura).
- 19 Taková pravomoc je odůvodněna zjevným zájmem unijního právního řádu na tom, aby za účelem zabránění rozdílným budoucím výkladům byla převzatá ustanovení unijního práva vykládána jednotným způsobem (rozsudek ze dne 13. října 2022, *Baltijas Starptautiskā Akadēmija a Stockholm School of Economics in Riga*, C-164/21 a C-318/21, EU:C:2022:785, bod 35 a citovaná judikatura).

- 20 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži stanoví právní rámec totožný s rámcem zavedeným v čl. 101 odst. 1 SFEU a že uvedený čl. 11 odst. 1 je v lotyšském právním řádu vykládán stejně jako čl. 101 odst. 1 SFEU. Mimoto je třeba připomenout, že Soudní dvůr již prohlásil, že má pravomoc rozhodovat o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce týkajících se výkladu čl. 101 odst. 1 SFEU v situacích, v nichž je použitelný čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži, nezávisle na tom, zda je dán dopad na obchod mezi členskými státy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. listopadu 2021, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, bod 47 a citovaná judikatura).
- 21 Z toho plyne, že Soudní dvůr má v projednávané věci pravomoc rozhodnout o otázkách týkajících se výkladu čl. 101 odst. 1 SFEU.

K předběžným otázkám

- 22 Podstatou těchto otázek předkládajícího soudu, které je třeba posuzovat společně, je, zda čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátnímu orgánu pro hospodářskou soutěž, který zkoumá, zda dohoda omezující záruku poskytovanou na motorová vozidla, která nutí nebo podněcuje majitele těchto vozidel, aby je nechávali opravovat a udržívat toliko u autorizovaných zástupců výrobce a používali při pravidelné údržbě originální náhradní díly tohoto výrobce, jako podmínku zachování platnosti záruky, může být kvalifikována jako omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku ve smyslu uvedeného ustanovení, ukládá prokázat konkrétní a skutečné omezující účinky na hospodářskou soutěž, nebo zda stačí prokázat potenciální omezující účinky na tuto soutěž.
- 23 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 101 odst. 1 SFEU jsou s vnitřním trhem neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.
- 24 Aby v daném případě bylo možné mít za to, že na dohodu, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve vzájemné shodě dopadá zákaz uvedený v čl. 101 odst. 1 SFEU, musí být v souladu se samotným zněním tohoto ustanovení prokázáno, že účelem tohoto jednání nebo jeho důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže (rozsudek ze dne 21. prosince 2023, *International Skating Union v. Komise*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, bod 98 a citovaná judikatura).
- 25 Za tímto účelem je třeba nejprve zkoumat účel daného jednání. Pokud se po tomto zkoumání ukáže, že toto jednání má protisoutěžní účel, není nutné zkoumat jeho důsledky pro hospodářskou soutěž. Pouze v případě, že není možné mít za to, že uvedené jednání má takový protisoutěžní účel, je třeba následně zkoumat jeho důsledky (rozsudek ze dne 21. prosince 2023, *International Skating Union v. Komise*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, bod 99 a citovaná judikatura).
- 26 Přezkum, který je třeba provést, se tedy liší podle toho, zda vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže je „účelem“, nebo „důsledkem“ dotčeného jednání, jelikož každý z těchto dvou pojmů se řídí odlišným právním režimem a režimem dokazování (rozsudek ze dne 21. prosince 2023, *International Skating Union v. Komise*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, bod 100 a citovaná judikatura).

- 27 V projednávaném případě předkládající soud, který vychází z předpokladu, jehož opodstatněnost mu přísluší ověřit, že účelem dohody dotčené v původním řízení není omezit hospodářskou soutěž, uvádí, že mu přísluší posoudit, zda má tato dohoda protisoutěžní důsledek.
- 28 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že pojem „jednání s protisoutěžním důsledkem“ zahrnuje jakékoli jednání, které nelze považovat za jednání s protisoutěžním „účelem“, pokud je prokázáno, že skutečným nebo potenciálním důsledkem takového jednání je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže, a to citelné (rozsudek ze dne 21. prosince 2023, *International Skating Union v. Komise*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, bod 109 a citovaná judikatura).
- 29 Za tímto účelem je třeba zkoumat hospodářskou soutěž ve skutečném rámci, který by existoval nebyť dohody, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve vzájemné shodě (rozsudky ze dne 18. listopadu 2021, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, bod 74, a ze dne 21. prosince 2023, *International Skating Union v. Komise*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, bod 110 a citovaná judikatura), a to vymezením trhu nebo trhů, na nichž má toto jednání vyvolat své důsledky, a následnou charakterizaci těchto důsledků, ať již skutečných, nebo potenciálních. Toto posouzení samo o sobě vyžaduje zohlednění všech relevantních okolností.
- 30 Posouzení účinků dohody mezi podniky podle článku 101 SFEU tedy vyžaduje, aby byl zohledněn konkrétní rámec, jehož je tato dohoda součástí, zejména hospodářský a právní kontext, ve kterém působí dotyčné podniky, povaha dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečné podmínky fungování a struktury dotčeného trhu nebo trhů. Z toho vyplývá, že srovnávací scénář, předpokládaný v případě neexistence uvedené dohody, musí být realistický a věrohodný (rozsudek ze dne 27. června 2024, *Komise v. Sevier a další*, C-176/19 P, EU:C:2024:549, bod 341 a citovaná judikatura).
- 31 V tomto ohledu již měl Soudní dvůr příležitost upřesnit, že vypracování srovnávacího scénáře má za cíl prokázat reálné možnosti chování hospodářských subjektů v případě neexistence dotčené dohody, a určit tak pravděpodobné působení trhu, jakož i jeho strukturu v takovém případě [rozsudky ze dne 30. ledna 2020, *Generics (UK) a další*, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 120, a ze dne 18. listopadu 2021, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, bod 76].
- 32 Realistická a současně věrohodná povaha srovnávacího scénáře však nezpochybňuje možnost zohlednit čistě potenciální účinky dohody mezi podniky za účelem zjištění, zda zakládá omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku. V tomto ohledu Soudní dvůr zejména rozhodl, že teze, že pokud byla dohoda mezi podniky naplňována, nelze zohlednit potenciální důsledky této dohody za účelem posouzení jejích účinků omezujících hospodářskou soutěž, je v rozporu s charakteristikami metody srovnávacího scénáře, která je vlastní posouzení omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku, a stejně tak s judikaturou, podle níž omezující účinky na hospodářskou soutěž mohou být skutečné i potenciální, avšak musí být dostatečně citelné (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. června 2024, *Komise v. Servier a další*, C-176/19 P, EU:C:2024:549, body 345 až 353).
- 33 Po přiměřeném posouzení hospodářské soutěže ve skutečném rámci, v němž by probíhala při neexistenci dotčené dohody, je tedy dostačující, je-li možné konstatovat potenciální omezující účinky na hospodářskou soutěž, které jsou dostatečně citelné (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. května 1998, *Deere v. Komise*, C-7/95 P, EU:C:1998:256, body 77 a 78, a ze dne 28. května 1998, *New Holland Ford v. Komise*, C-8/95 P, EU:C:1998:257, body 91 a 92).

- 34 Za těchto podmínek přísluší předkládajícímu soudu, aby posoudil, zda Rada pro hospodářskou soutěž správně posoudila způsob, jakým by hospodářská soutěž probíhala ve skutečném rámci při neexistenci účinků dotčené dohody, když vymezila trhy, na které tato dohoda vyvolávala účinky, a identifikovala ty z nich, které byly citelné, ať již skutečně, nebo potenciálně.
- 35 Kromě toho Soudní dvůr v bodech 65 a 66 rozsudku ze dne 6. října 2015, *Post Danmark* (C-23/14, EU:C:2015:651), rozhodl, že za účelem prokázání zneužívající povahy praktiky posuzované z hlediska článku 82 ES (nyní článku 102 SFEU) musí její protisoutěžní účinek na trh existovat, ale nemusí být nezbytně konkrétní, jelikož postačuje prokázání potenciálního protisoutěžního účinku, který může vytlačit z trhu přinejmenším stejně výkonné soutěžitele, jako je podnik, který již je v dominantním postavení.
- 36 Výklad článku 101 SFEU, jak jej podává judikatura uvedená v bodech 28 a 33 tohoto rozsudku, podle kterého stačí prokázat potenciální protisoutěžní účinky, zejména ty, které mohou bránit vstupu potenciálních konkurentů na trh, tak odpovídá výkladu článku 102 SFEU v judikatuře uvedené v předchozím bodě tohoto rozsudku.
- 37 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na předběžné otázky odpovědět tak, že čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátnímu orgánu pro hospodářskou soutěž, který zkoumá, zda dohoda omezující záruku poskytovanou na motorová vozidla, která nutí nebo podněcuje majitele těchto vozidel, aby je nechávali opravovat a udržovat toliko u autorizovaných zástupců výrobce a používali při pravidelné údržbě originální náhradní díly tohoto výrobce, jako podmínku zachování platnosti záruky, může být kvalifikována jako omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku ve smyslu uvedeného ustanovení, neukládá prokázat konkrétní a skutečné omezující účinky na hospodářskou soutěž. Postačuje, aby tento orgán v souladu s uvedeným ustanovením prokázal existenci potenciálních omezujících účinků na tuto soutěž, za podmínky, že jsou dostatečně citelné.

K nákladům řízení

- 38 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (desátý senát) rozhodl takto:

Článek 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátnímu orgánu pro hospodářskou soutěž, který zkoumá, zda dohoda omezující záruku poskytovanou na motorová vozidla, která nutí nebo podněcuje majitele těchto vozidel, aby je nechávali opravovat a udržovat toliko u autorizovaných zástupců výrobce a používali při pravidelné údržbě originální náhradní díly tohoto výrobce, jako podmínku zachování platnosti záruky, může být kvalifikována jako omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku ve smyslu uvedeného ustanovení, neukládá prokázat konkrétní a skutečné omezující účinky na hospodářskou soutěž. Postačuje, aby tento orgán v souladu s uvedeným ustanovením prokázal existenci potenciálních omezujících účinků na tuto soutěž, za podmínky, že jsou dostatečně citelné.

Podpisy